

Det store bedrag – intro til kampagnen

Den 19. oktober er det præcist 25 år siden, at grundlaget for den første Vandmiljøplan blev skabt. Fiskerne i Gilleleje klagede over, at fiskene var forsvundet nordpå og bunddyrene var døde. Kattegat lugtede som en stor kloak.

Fisker Palle Ærtebjerg Nielsen, Gilleleje kontaktede sin bror, daværende seniorforsker på Danmarks Miljøundersøgelser (DMU), Gunni Ærtebjerg Nielsen. Sammen tog de ud for at undersøge forholdene i Palle Nielsen fiskekutter. De konstaterede at bunddyrene var døde og tog døde hummere med hjem til Gilleleje.

Gunni Ærtebjerg kontaktede Miljøstyrelsen, som kontaktede Danmarks Radio.

Da Palle Ærtebjerg Nielsen kom i havn i Gilleleje tidligt om morgenen d.7. oktober 1986, stod Danmarks Radio klar med kameraer, klar til at filme de døde hummere. Landbrugets kvælstof blev udråbt som morderen fra Danmark Naturfrednings side og støttet af forskere fra Danmarks Miljøundersøgelser (DMU).

Det er Danmarkshistoriens største bedrageri fordi facts er:

1. Der var ikke målbart kvælstof i Kattegat på dette tidspunkt. Derfor var landbrugets kvælstof ikke årsagen.
2. Faktisk var nitratindholdet (det der udvaskes fra landbruget) usædvanligt lavt i 1985/1986/1987.
3. Der var der et meget højt indhold af fosfor i vandet i 1986.

Øresund og Kattegat var Hovedstadens spildevandsslamdepot!

Hvorfor var fosforindholdet så højt? Siden 2. Verdenskrig (længere tilbage kender vi ikke tallene), har Hovedstadsområdet udledt ca. 1 million tons urensede spildevandsslam ud i Øresund hvert år. I midten af halvfjerdserne begyndte Københavns Kommune at bygge Lynetten, det store rensningsanlæg i den nordøstlige del, ud til havnen. Anlægget blev færdigt 1980. I firserne havde kommunen stadig lov til at udlede meget store mængder (175.000 tons) urensede spildevandsslam hvert år. Først i slutningen af halvfemserne var Lynetten oppe i fuld styrke efter flere ombygninger og kunne, i perioder uden store regnskyl, klare at rense spildevandet fra Hovedstaden.

Stadig problemer med spildevand fra Hovedstaden

At Hovedstadens kloakker og andre spildevandsrensningsanlæg stadig udleder store mængder urensede spildevand til havnen og fjordene ved store regnskyl, er ingen hemmelighed.

Samlet set er der udledt tæt på 50.000.000 tons urensede spildevand til Øresund. Intet under at den i tresserne, halvfjerdserne og firserne havde øgenavnet "Pløresund". Spørgsmålet er: Vidste man ikke i DMU og Danmarks Naturforening disse ting? Selvfølgelig gjorde man det. Selvom data for perioder er mangelfulde er tendensen klar. Landbrugets kvælstof spillede ingen rolle for iltsvindtet i Kattegat. Det var de mange års deponering af slam, miljøfremmede stoffer og tungmetaller, der tog livet af bunden i Kattegat og dermed hummerne. Med andre ord: "hummerne døde af

Vandmiljøplan 1 havde den gode side, at regeringen besluttede, at lave rensningsanlæg over hele landet.

Dette har givet et bedre vandmiljø i fjordene. Der er stadig ingen, der kan dokumentere at den halvering af kvælstof til vandmiljøet, som landbruget har bidraget med gennem de sidste 25 år, har haft nogen som helst positiv effekt på vandmiljøet nogen steder.

Hvorfor er dette så vigtigt

Sket er sket og gjort er gjort. Lad os ikke hvile så meget ved fortiden, kan du som læser sige.

Men det er vigtigt, fordi hændelsen var baggrunden for Vandmiljøplan 1.

Direkte for åben skærm i TV-Avisen 19.oktober 1986 oplæste daværende direktør i Danmarks Naturfredningsforening Davis Rehling en 6 punkts plan, som gjorde landbruget til syndebuk og stillede krav om at landbruget halverede udledningen af kvælstof. Loven blev vedtaget og implementeret i 1987. Efterfølgende kom Vandmiljøplan 2 i 1998 og Vandmiljøplan 3 i 2004. Senest er VK regeringens lov om Grøn Vækst, hvor landbruget endnu en gang skal halvere kvælstofudvaskning.

Grøn Vækst er det største indgreb mod landbrugsbedriften nogensinde. Den medfører blandt andet:

1. landmanden må ikke længere bestemme, hvad der skal dyrkes på markerne.
2. der skal på store arealer (op til 34 %) sås afgrøder, der ikke må høstes.
3. der skal laves dyrkningsfrie randzoner langs vandløb, som ikke må dyrkes, svarende til Bornholms areal.
4. jorden må ikke pløjes før 1. november på lerjord og 1.februar på sandjord.
5. store arealer på størrelse med halvdelen af Bornholm skal tages ud til våde enge og skove.

Vandmiljøplanerne har medført, at man i Danmark kun må bruge 20-50 % mindre kvælstof til afgrøderne, i forhold til for eksempel Tyskland. Reglerne gør, at det ikke længere er muligt, at lave god brødhvede i Danmark

Alt sammen har haft det formål at begrænse overskuddet af kvælstof fra landbruget.

Har det så virket? Ja kvælstofoverskuddet er blevet halveret.

Har det så givet et bedre vandmiljø? Nej samtidig med at kvælstoffet til vore fjorde er blevet reduceret har vandmiljøet fået det dårligere:

1. iltindholdet i fjordene er faldet
2. der er oftere iltsvind end tidligere
3. manglen på kvælstof i fjordene, har givet en større opblomstring af de giftige blågrønalger (cyanobakterier), der henter kvælstof fra luften og er ligeglåd med kvælstof i vandet.